

A BANYÁSZ

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre .. 12 K. || Félévre .. 6 K.
 Negyedévre .. 3 K.
 HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA.
 Főmunkatárs:
CSORBITZ LÁSZLÓ.

Megjelenik minden vasárnap.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VIII., Kender-utca 6. szám.
 Telefon-szám: 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Az állami szénbányászat.

— Az indokolás folytatása. —

2. Az almásvölgyi bányajogositványok megszerzése.

Az Almásvölgyben Bozovics környékén az elrendelt és részben még folyamatban levő mélyfúrások megfelelő eredménnyel jártak; még kedvezőbb eredménnyel kecsegtetnek a kutató munkálatok úgy, hogy a műszaki munkálatok általában oly adatokat bocsátottak rendelkezésemre, melyek megbízható támpontokat szolgáltatnak arra nézve, hogy a szóbanforgó szénterületek a hozzájuk fűzött várakozásokat bevéltandják.

A széntelepek feltárása végett folytatott mélyfúrások és egyéb kutató munkálatokkal ugyanis az Almásvölgy medencéjében mintegy 200 millió q igen jó minőségű szénmennyiséget állapítottak meg, mely tény alapján a köszénkiaknázási jogok megvásárlását folyamatba tettem, s megszereztetett:

1. Mayerhoffer-féle „Thue Recht“ elnevezésű adományozott bányatelek	20.000 K
2. Benke Gyula 629 zártkutatómánya	1.200.000 K
3. Özv. Deusch I. Józsefné 6 zártkutatómánya	16.000 K
4. Westphalen Viola 31 zártkutatómánya	62.000 K
5. Szabó Gusztáv 53 zártkutatómánya	42.000 K
6. Novakovics Miklós 5 zártkutatómánya	10.000 K
7. Novakovics Miklós és Balogh László 39 zártkutatómánya	55.000 K
8. Schnell János 1 zártkutatómánya	4000 K
9. Dannenbaum Richárd 1 zártkutatómánya	2000 K
10. Frnku Pavel 3 zártkutatómánya	4000 K
11. Kremser Sebestyén 3 zártkutatómánya	12.000 K
12. Jenky Vazul 1 zártkutatómánya	1500 K
13. Rzehák Ernő 11 zártkutatómánya	55.000 K
14. Matesseran Jenő Bozovics 1 című bányatelke	23.000 K
15. Matesseran Jenő 8 zártkutatómánya	12.000 K
16. Hanicska Mihály: Szerencse fel I. Szerencse fel II. Alexander	} bányatelkei 150.000 K
Hanicska Mihály 5 zártkutatómánya	

Ezen most említett összegekhez hozzáadandó még az ezen területek megszerzése körül közbenjárt közvetítőknek 2% províziója, mely az általa megszerzett jogositványok után 28.430 koronát tesz ki és így az almásvölgyi szénterület meg-

szerzésének költségei az 1. §-ban kitüntetett 1,706.930 koronára rugnak.

A zártkutatómáni jogositványok vételára, a már eddig konstataált szénmennyiséget tekintve is, jutányosnak tekinthető.

A közvetítő díjazása előzetes megállapodás folyománya és a dolog természetéből folyik, mert az optiókat csak közvetítő útján tudtam megfelelő árban megszerezni, miután a vevő személyét bizonyos időpontig titokban kellett tartanom.

3. A komlói köszénbánya megvétele.

Miután a szénakció megindítása alkalmával különös gondomat képezte az a körülmény, hogy a megszerzendő köszénbányák földrajzi szempontból is oly helyen feküdjenek, hogy az azokban termelt köszénnek forgalomba való bocsátása által az egyes vidékek, de különösen az ipar és kereskedelem érdekei is kellőleg kielégítenek, főleg pedig, hogy az államvasutak szénszükséglete jó és olcsón szállítható szénrel ellátható legyen, a tul a dunai részben is igyekeztem olyan köszénbányát megszerezni, melynek üzeme úgy jövedelmezőség szempontjából, mint a szénnek jó minőségénél fogva hasznossal legyen művelhető.

Ilyen bányának bizonyult a Dunántúli köszénbánya részvénytársaság tulajdonában levő és jelenleg is üzemben álló komlói bánya, mely a pécsi bányavidék körzetébe tartozik s igen jó minőségű fekete köszén szolgáltat.

A részvénytársaság a bányát a kincstárnak vételre felajánlotta. A bányát műszaki közegeim által megvizsgáltatván, a bánya minden tekintetben jónak bizonyult és miután a bányában elegendő és jó minőségű szén van, annak megvételét elhatároztam és a részvénytársasággal hosszas alkudozások után 2,484 962 korona vételárban állapodtam meg.

1. A műszaki vélemény szerint a bányának összes széntartalma 98,560.000 métermázsára van felvéve, amiből 2¹/₂ millió métermázsra lefejtésre már teljesen elő van készítve.

A műszaki becslésnél a lefejtésre előkészített szén métermázsánként 30 fillérrel, a többi szénnek értéke pedig métermázsánként csak két fillérrel számítatott s ez alapon is az összes szénmennyiség pénzbeli értéke 2,071.200 koronára tehető. Ehhez hozzászámítandó a bánya összes felszerelése a most meglévő épületekkel, üzemi felszerelésekkel 30%-os értékcsökkenés levonása mellett, valamint hozzászámítandók az ingóságok, raktárak, irodák és egyéb más felszerelések, melyeknek összértéke

471.457 koronára van a műszaki véleményben becsülve, úgy hogy az összes érték 2,542.657 koronára tehető.

A társládának mintegy 150.000 koronát tevő vagyona ezen értékelésbe beszámítva nincsen.

A vétel ilyképen már egymagában véve előnyösnek tekinthető, de azonkívül alapos reményem van, hogy a folytatandó mélyfúrások még jóval nagyobb szénmennyiséget fognak megállapítani.

4. A bérletben volt zsilvölgyi kőszénbányák házi kezelésbe vétele.

A megindult szénakció legfontosabb része ama haszonbéri szerződés megszüntetése, mely szerződés alapján a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat a kincstárnak Zsilvölgyben fekvő összes kőszénbányaműveit, az azokhoz tartozó valamennyi telepet, épületet és üzemberendezést 1916. évi december végéig bérben bírta.

A haszonbéri szerződés közös megegyezéssel, 1908. évi január hó 1 én hatályát veszítette s a kincstár bányabirtokát 35 évi bérlet után újból házi kezelésbe vette.

A zsilvölgyi szénterületnek bérlet útján való értékesítése pénzügyi tekintetéből helyes lehetett addig, míg az az ország érdeke a nagyobb nemzetgazdasági érdekeket előtérbe nem helyezte, azok az okok azonban, melyek kényszerítőleg hatottak az állami szénakció megindulására, szükségessé tették a bérleti szerződés felbontását és az ország legnagyobb szénterületének üzembelhelyezését.

Hazánkban ugyanis a legnagyobb szénkincs a Zsilvölgyben van s az ottani szénbirtokok között a kincstár területe a legnagyobb.

Ez a terület zárt egésznek képez, míg a többi birtokosok szénbirtoka főleg az Oláh Zsil mentén szétszórtnan terül el.

A kincstári szénkincset ma még pontosan megbecsülni nem lehet, miután teljesen feltárva még nincs, de az kétségtelen, hogy csaknem kikapazhatatlan mennyiségű s 5000 millió métermázsánál bizonyára több.

Ily körülmények között, figyelemmel az elmúlt évek szénmizériájára, s arra, hogy a petrosényi szén minősége a porosz kőszén minőségét legjobban megközelíti, kötelességet érzek, hogy megvolna, ha a petrosényi kőszénbányák átvételére nem törekedtem volna.

Ismert tény különben, hogy a kincstár kőszénbirtokot bérő Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat a bérlet tárgyát nem műveltette, az állami kőszénbányászat tehát nem már létező üzemet vett át, hanem eddig csaknem érintetlen helyről fog termelni, mely termelésnek minden métermázsája hivatva lesz a szénhiányon segíteni s a szénárak alakulására mérséklőleg hatni.

Jelentékeny összeget igényel a kincstári széntelepeknek felszerelése, azoknak a kor szellemének megfelelő berendezése.

E berendezések annál nagyobb terheket rónak az államra, minél nagyobb évi termelésre szándékozunk berendezkedni.

A hazai szénbányászat és a szénpiac helyzetét ismertető 1907. évi 580. számú jelentésemben már rámutattam a szénakcióval kapcsolatos jelentékeny terhekre és a várható előnyökre.

Kiegészítésül megemlítem, hogy Magyarország

iparának az utolsó évek folyamán tapasztalt fellendülése oly mértékben vette igénybe az üzemben levő hazai szénbányákat, hogy ezek berendezés és termelő-, illetőleg szállítóképesség tekintetében a beállott szükséglet fedezésére nem bizonyultak elégségeseknek.

Ez a körülmény arra int, miszerint késedelem nélkül arról kell gondoskodnom, hogy a megvásárolt szénterületek a termelés és szállításra mielőbb berendeztessenek, ami természetesen rendkívüli beruházási hitel kérését teszi szükségessé.

Kereken évi 20,000.000 métermázsára teszem a tervbe vett évi termelést, amely akként rendeztetnék be, hogy a beruházások érintetlenül legyenek nagyobb termelés esetén is kibővíthetők és fejleszthetők.

A beruházásokra szükséges hitelt, amely több évre elosztva fog felhasználni, egy összegben már most és pedig arra való tekintettel kérem, hogy a hitelnek egyszerre való engedélyezése a tervezett beruházásoknak gazdaságos és műszakilag is okszerű fogantatását tegye lehetővé.

A tisztelettel előterjesztett törvényjavaslat 5. §-ában az állami szénbányák berendezésére és felszerelésére kért hitel nagyságát nem a szükségletek terjedelmé, hanem az évenként beépíthető összegnek műszaki korlátai és s jövő esélyek mérlegelhetőségének bizonytalansága szabják meg.

Műszaki és pénzügyi okokból tehát az évente beépíthető, illetve beruházható összeget korlátoznom kell, évek hosszú sorára terjedő részletes beruházási programot pedig a szénbányaüzemek részére felállítani azért nem lehet, mert az üzleti konjunkturák változása mellett a program esetleg végrehajtása előtt változhatik.

Ehhez képest a szénbányák beruházására szükséges hitelösszeget 27,387.371 koronában állapítottam meg, melynek, valamint a szintén beruházásnak tekintendő vételárnak fedezésére az ily beruházási szükségleteknél szokásos eljárás mintájára koronajáradék kibocsátására kérek felhatalmazást.

Ezen összegből egy töredék már az 1908. évben felhasználtatott, mely összeg annak számszerű pontos megállapítása után a pénztári készletek javára megtérítendő lesz.

A fennmaradó összeget a szükséglet mérvéhez képest az 1909—1911. években kívánom igénybe venni.

A hitel felhasználására vonatkozó előzetes tervemet, melyre nézve azonban tekintettel a szükségleteknek időközben is beállható változására és az építési költségek jelenlegi nagy ingadozására, a módosítás lehetőségét fenn kell magamnak tartanom, a következő:

I. a Zsilvölgyben	16,234.814 K
II. Bozovicsón	2,297.130
III. Komlón	3,020.000
IV. Vrdniken	3,935.427
V Vrdniken vasutállomások bővítésére	1,900.000 „
	összesen 27,387.371 K

mint fent.

Mind e költségek tárolás és aknák hajtására, üzemi és kezelési épületek létesítésére, szállító berendezések építésére és egyéb beruházásokra fognak szolgálni.

I. Zsilvölgyben a széntermelés évi 10,000.000 q-ra lévén fokozandó, nagyobb költséggel járó berendezésekre van szükség, mert a fennebb említett

völgyekben megindult napi művelésekkel megelégedni nem szbbad és nem lehet.

E fejtőhelyeken kívül a jövő termelésnek biztosítására első sorban két szállító főakna lemélyítése, berendezése és felszerelése szükséges s a mennyiben az aknákkal robbanó lég is mutatkozik, gondoskodni kell legalább egy légaknáról. Az utóbbi kettős, a két előbbi főakna négyes szállító osztálylyal fog birni és ezokról évi 6 millió q szén kiszállítására, míg az öt mellékvölgyből tárók és lejtaknákkal évi négy millió q szén termelésére és szállítására lehet számítani.

A termények szállítására szolgál jelenleg a petrozsényi északi rakodótól a Lónyay gyarmatig terjedő keskenyvágányu vasut, mely azonban átépítésre szorul. E vasut az 5 völgy 4 millió q termelését le tudná bonyolítani, de mivel Petrozsény vasutállomás a megkívánt mennyiségű vasuti kocsit befogadni nem képes, a meglévő keskenyvágányu vasuton csupán egy millió q fog az északi rakodóra szállíttatni, míg a fennmaradó 3 millió és a két főakna évi 3—3 millió termelése három kőtélpályával a közös osztályozóba és a vele egybekötött rakodóba jut, honnan a termény közvetlenül a piskii vonalra vitetnék s nem terhelné Petrozsény vasutállomást.

A szükséges erőmennyiség előállítására központi villamos telep felállítását tervezem, honnan a bányák erőszükséglete fedezést nyerne.

Nagy összegű befektetést igényelnek a lakóházak, miután a kincstárnak két munkástelepen csak 614 munkás helyezhető el, holott a 10 millió q termeléshez a tapasztalat szerint 6200 munkásra van szükség, mely létszám mellett 3000 nőtlen munkást tételezve föl, még legalább 2586 munkáslakházzal kell gondoskodni.

De emellett építendő lesz 51 altiszti és 22 tiszt lakás, kórház, vendéglő, hivatalház stb. Végül a tömeges termelés mellett nyert aprószénre való tekintetből tervbe vettem egy brikettgyár létesítését is.

Mind e munkálatoknak részletes előirányzatát az alább csatolt kimutatás tünteti fel.

II. Almásvölgyből a jelenlegi körülmények között fedezhető szénszükséglet csupán körülbelül évi 3 millió q-ra tehető, mivel azon a vidéken a drága szén és rossz közlekedés miatt alig van ipar.

A létesítendő berendezéseket erre való tekintetből a mai szükségletnek megfelelően kívánom keresztülvinni s ha a kereslet nagyobbodik, újabb berendezésekkel kell a termelést növelni.

A feltáró munkálatok szerint, eltekintve egyes kisebb táróktól, tömeges termelést csakis aknami-veléssel lehet végezni s amennyiben a telepek vastagsága csekély s csak részben mivelhetők le, egy aknából évi 1,000.000 q-nál nagyobb termelést várni nem lehet, miért is évi 3 millió q termeléshez 3 aknára lesz szükség átlag 75 méter mélységgel.

A 3 akna termelése közös osztályozó és rakodó-műbe szállíttatnék adhaesiós, esetleg kőtélpályán.

Mellőzöm itt a Bozovicson kiépítendő rendes nyomtávu vasuti vonal építési költségét, miután az nemcsak az állami kőszénbányászat érdekeit fogja szolgálni s így kiépítése tulnyomóan a m. kir. államvasutak érdekében áll.

Bozovics vidéke munkaerő tekintetében kedvező helyzetben van, mert a községben s a környéken sok bányász lakik, kik munka hiányában az ország különböző bányáiban dolgoznak. Emunkások, ha Bozovicson nagyobb bányászat kezdenék, seregestől fognak visszatérni szülőföldjükre s miután nagy részének háza és némi földingatlana van, a 3 millió q évi termeléshez fólveendő 1500 munkás közül körülbelül csak 360 lesz ellátandó lakással.

A bányászat erőszükségletének fedezésére központi villamos telep felállítása van tervbe véve a központi osztályozó- és rakodó-művel együtt az építendő vasutállomás közelében.

A berendezések létesítéséhez szükséges beruházási hitelt részletesen az alábbi kimutatás tünteti fel.

Krónika.

Üzlet.

- Márc. 1. Transvaalban jöminőségű *vasércre* akadtak s a kormány acélipar megeremtésére tesz előkészületeket.
3. A *vasüzlet* hazánkban majdnem teljesen stagnál. A vasszerkezeti műhelyek és kocsigyárosok foglalkoztatása kielégítő. A csavargyarak rendelései ritkulnak. A belga államvasutak legújabb *szénvásárlásánál* 125—150 frk-nyi mérséklést értek el tonnánként.
4. New-Yorkból a *vasárak* újabb leszállítását jelentik. — A német *szénpiacon* csakis a zuzott kokszt mutat javulást, melynek a hosszú tél biztosítja a kelendőséget. — A német *melyfűrővállalatok* egyesülete felpanaszolta a porosz képviselőháznak, hogy a kincstár fúrásokat vállal s erős versenyt fejt ki a magánipar kárára. A kereskedelmi miniszter mentegette eljárását, mire most a panaszos kérvényt közzétették. — New-Yorkban az eddigi szilárdan tartott *durva és finom lemezek* árát is leszállították tonnánként 26 dollárral. — Az esseni és düsseldorfi *bányaérték-tőzsdék* szokványaikba azt a rendelkezést vették fel, hogy a pótlófizetéssel terhelt bányarészjegy (kux) eladója felelős a pótlófizetésért. — A svéd vasérceknek Amerikába való kivitelével tettek kísérletet. Narvikból Filadelfiába 5000 tonnát szállítottak s ettől a kísérlettől függ, hogy folytatják-e ezt a kivitelt. — Az Alpinen-Montangesellschaft forgalma január óta 2 millió koronával maradt el a múlt év hasonló időszaka mögött.
5. *Földgáz* konstataáltak a nagysármási állami fúrással, mely elég bőségesen ömlik, hogy hasznosítható legyen.
8. A pénzügyminiszter benyújtotta a *vrđniki, almásvölgyi és komlói* bányák megvételére s ugy ezeknek, mint a *zsilvölgyieknek* folszerelésére, valamint a szénbányák önálló központi igazgatóságának szervezésére vonatkozó törvényjavaslatot.
10. Az amerikai *résztermelők* karteljének New-Yorkban kiadott kimutatása szerint februárban 29 millió fonttal emelkedtek a készletek.
11. Az északamerikai *vámtörvény* az *ólom és rez* vámját nem fogja érinteni; vasércnek nem részesülnek többé vámvédelemben. Félgyártmányok és kész vasárak vámját jelentékenyen leszállítják. Londonban a *rez* árában beállott hanyatlás folytatódik. *Cink* szilárd, *nyersvas* gyöngö. New-Yorkban a *vas és acélpiacon* heves verseny keletkezett, melyben az árak egyre esnek; már a *szénárak* leszállítása is küszöbön van.

Vállalatok.

- Márc. 3. A Böhmische Montangesellschaft hozadéka negyedmilliónyi csökkenést mutat, minek következtében *főlszámolását* készíti elő.
4. Az esseni *Krupp*-művek új nagy öntőművet és hámort építenek. — Az *Alpine* Montangesellschaft 40 (38) korona 20 százalékot fizet. A tiszta nyereség 1908-ra 17.307.584 koronát tesz.
5. A *Prager Eisenindustrie* Gesellschaft az 1908/9. üzletév első felében hozzávetőleg félmillió jövedelmi többletet ért el. — A *Nordböhmische Kohlenwerks* gesellschaft 62 korona osztalékot ad. — A Société des Mines d'*Hérac* lenak a török kormány a követelt 16 millió frank helyett 5 millió.
8. A *Brüker Kohlenbergbau* gesellschaft 42 (38) korona osztalékot fog adni.
9. A Hohenzollern-Hütte, mely most kezdi meg üzemét, *koks*-szükségletét Angliában fedezte. — A Pittsburgi *Coal Co.* nyeresége 2.492.000 dollárral csökkent.
10. *Szénkereskedelmi* rt. cég alatt Budapesten új részvénytársaság alakult 500.000 korona alapítókével. — A *Dynamit-Nobel* rt. 100 korona osztalékot ad, mint a múlt esztendőben. — A Société du *Laurium* Grec 12 millió drachma alapítókét 6 millióra bélyegzi le és 3 millió drachma névértékű új részvényt bocsát ki.
11. A *renicai vasmű* 1.133.671 (179.407) korona tiszta jövedelmet ért el s 30 korona (19 százalék) osztalékot ad, mint a múlt esztendőben.
13. A Vereinigte Königs- und Laura-Hütte összes ez évre tervezett építkezéseinek kivételét elhalasztotta.

Egyesülés.

- Márc. 1. Az amerikai *acéltröszt* a könyveiben előírt 4 millió tonnára rugó megrendeléseknél is leszállította tonnánként 6 dollárral az árat, ami már magában 24 millió dollár veszteséget jelent. — A luxemburgi *nyersvas*-szindikátus feloszlott. — Az osztrák *sárgarézcső*-gyárak kartelt terveztek, amely azonban meghiúsult.
4. A *vaskartel* a rud- és alakvas árat a német versenynek a vízi úton lehetőségessé vált versenynek kitett területen 50 és 75 fillérrel leszállította. Ezenkívül Morvaország, Szilézia és Galícia területén revíziókat veti alá az árakat. Ez utóbbi intézkedés egy a kartelen kívül álló verseny ellen irányul.
5. A luxemburg-lothringeni *nyersvas*-szindikátus feloszlása folytán az öntöttvas ára 3—3,5 Mk.-val szállt le a szindikátus 46,5—47 Mk. árával szemben. — Az amerikai, spanyol, ausztráliai, mexikói és kanadai *ólomtermelők* elhatározták, hogy a termelést korlátozni fogják. — Az árak körül folyó harc kezdete óta az amerikai *acéltröszt* 200.000 tonna rendelést kapott s most naponta 22.000 tonnára rugó megrendelés érkezik.
6. Az orosz *vasművek* egyelőre egy év tartamára beléptek a nemzetközi sinkartelbe.
9. A felsziléziai *szénkonvenció* április 1-én az ipari szén árát is leszállítja, a házi termelésre való szén árának szokásos 5 pf.-es nyári mérséklését pedig 8 pf.-re emeli. — A Sieg vidékén a *vasművek* azon fáradoznak, hogy különféle árakat kartelláljanak. *Nyersvasra* és

horganyozott árukra nézve már megegyezés jött létre.

- Márc. 11. Az amerikai *acéltröszt* kívül álló művek egyesülni készülnék, hogy a versenyt jobban felvehessék ellene. Közben *durvalemezek* gyártására kartel-tárgyalások folynak.
12. Az amerikai *antracit*-bányák tulajdonosainak és munkásainak gyűlésén az előbbieket a munkások összes követeléseit visszautasították, ezek pedig megtagadták a március 31-én lejáró kollektív szerződésnek újabb három esztendőre való megújítását.

Forgalom.

- Márc. 2. Felsősziléziában a *szén* elszállítása már január első felében napi 215—220 kocsi fogatkozást mutatott az előző évhez képest, mely a hónap második felében 1300 kocsi emelkedett. Február első felében 99.956 kocsit szállítottak el az előző évi 111.539 kocsival szemben.
5. A *piski-petrozsényi* vonal szállítóképességének emelésére célzó tervek elkészültek s legközelebb tárgyalásra kerülnek.
8. A pilseni kereskedelmi és iparkamara határozottan állást foglalt a *szén fuvardíjtételeinek* tervezett fölemelése ellen, mivel ez az ipar létfeltételeit fenyegetné.
10. Nagysomkut—kapnikbányai vasutra adott engedelmet a kereskedelmi miniszter; a vasut Magyar- és Oláhlapost is érintenő.
11. A *cseh szénvidék* két vasútjának mindegyike, a buschtiehradi és aussig-teplitzi január és februárban 600.000 koronával kevesebbet vett be, mint a múlt év ugyanezen időszakában.

Bányajog.

- Márc. 3. A porosz képviselőház a *bányatörvény novel-lájának* tárgyalására kiküldött bizottsága előértekezletet tartott, melyen Delbrück kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy a munkásellenőrök csak a bányavállalat bizalmiférfiával fogják bejárhatni a bányát és rendszeren a bányahatóság kiküldöttje is velük megy. A szocialisták a javaslat ellen foglaltak állást.
8. A pénzügyminiszter a képviselőház elé terjesztette a vrdoniki és komlói szénbánya és az al-másvölgyi bányajogositványok, valamint az ezekkel kapcsolatos vasutak megvételére, nemkülönben az ezen bányák beruházási hitelére vonatkozó törvényjavaslatot.
9. A porosz képviselőháznak a *bányatörvény-novel-la* tárgyalására kiküldött bizottságban két határozati javaslatot nyújtottak be, melyek közül az egyik a munkásellenőrök kötelező alkalmazását a szénbányákra kívánta szorítani, a másik a munkásellenőrt nem a választmányból, hanem külön kívánta választatni. A kormány a javaslatokat nem fogadta el. — Az osztrák köz-munkügyi tanács *bányamunkás*-bizottsága tárgyalta a munkásellenőrökre vonatkozó törvényjavaslatot s számos módosítást javasolt.
10. A pénzügyi bizottság Wekerle miniszterelnök felszólalása után elfogadta az *állami szénbányászat* fejlesztésére vonatkozó javaslatot.
11. Az *áll. szénbányászat* fejlesztéséről szóló javaslatot a pénzügyi bizottság a ház elé terjesztette.

Mesés jövőt

nyújtó állást nyerhet az, aki az acél és vas szakmában teljesen begyakorlott munkaerő és e téren elsőrendű összeköttetésekkel rendelkezik, illetve a detailistáknál jól be van vezetve. Az alkalmaztatás haszonrészesedéssel jár. Csak elsőrendű szakemberek nyújtsák be ajánlataikat „Mesés jövő” jelígre a kiadóhivatalba.

Főaknász,

elméleti és gyakorlati képzettséggel egy horvátországi ujonnan alapított szénbányához, azonnal fölvetetik. Megkívánatik német és horvát nyelv ismerete. Ajánlatokat „Cs. L. 2000” címen továbbít a szerkesztőség.

Statisztika.

Márc. 4. A Német birodalomban a múlt évben a *rudvas* ára 33 $\frac{1}{3}$ %-kal esett, ami 300.000 tonna termelésnél több, mint 100 millió márka különbséget tesz. — Az Alpinen-Montangesellschaft a múlt évben 17,035.000 mm. ércet, s 4,982.000 mm. nyers vasat termelt. — Az Egyesült államokban 1,703.000 tonna nyersvasat termeltek februárban.

10. A porosz kincstári bányák az 1907—8. üzleti évben 12,822.092 márka tiszta jövedelmet értek el, 12,822.092 márkával kevesebbet, mint az előző esztendőben és 8,819.184 márkával kevesebbet, mint amennyi előirányozva volt.

Munkások.

- Márc. 1.** Az amerikai vasművek közül a Lackawanna Steel Co. 10 százalékkal szállította le a *munkabérek* s a keleti nyersvastermelők is követik ezt a példát; a leszállítás 60—75.000 munkás bérért érte. — A ruhrvidéki bányamunkások *birodalmi bányatörvény* érdekében erős mozgalmat indítottak. *Leinert*, a porosz Landtag tagja, kijelentette, hogyha a bányamunkásoknak ezt a kívánságát nem teljesítik olyan tűz üt ki, aminőt még nem látott a világ. — A szocialista munkásegylet (Alter Verbänd) a ruhri kerületben tegnap 30 népgyűlést tartott, melyeken tiltakoztak a *bányatörvény* novellája és a *szén* javasolt *megadóztatása* ellen s birodalmi bányatörvényt követeltek.
- 10.** Amerikában a keleti vasművek 10 százalékkal szállították le a munkabérek s valóságos, hogy példájukat másutt is követni fogják.
- 11.** A *Bismarck-Hütte* leszállította munkásainak számát.

Balesetek.

- Márc. 2.** Bibi-Sibatban (Baku mellett) a *nafta*-művek tüzet fogtak s a Rothschild, Subalow és a Schibajew cég telepei leégtek.
- 5.** A porosz kincstár *Waltrop* bányájában a víz emelkedik, az üzem teljesen szünetel s a több száz főre menő legénységet a szomszédos bányákban kellett elhelyezni. — A *pécs-bányatelepi* András-aknában a tömedékül szolgáló meddőkőzet két munkást eltemetett s halálukat okozta.
- 9.** A porosz kincstár *Waltrop* nevű *szénbányáját*, melybe a víz betört, most szerelik fel új vízemelőgépekkel, de víztelenítése még kétséges.
- 10.** A *Raidod*-akna második szintjének bejárását a vizsgálóbíró megkezdette; két tetemet találtak, melyek fölismerhetlenek.
- 13.** Spanyolországban, Remossoban *bányalégrobbanás* számos munkás halálát s még többnek megsebesülését okozta.

✕ Bányászati Hírek ✕

Kornfeld Zsigmond báró halála. Nemcsak a magyar pénzügyi élet sulyos gyásza az, amely *Kornfeld* Zsigmond báró halálával a magyar közgazdaságot érte. Gyásza ez különösképen a magyar ipari világnak, amelynek fejlesztésén, európai színvonalra emelésén és versenyképességén olyan szivós munka folyik. Ez a fáradozás érthető, mert csak az ipar és az ezzel kapcsolatos kereskedelem tehet nagygyá, hatalmassá egy országot. Mivel pedig az iparnak a szén és vas az alapja, a bányászat és kohászatnak is sulyos gyásza *Kornfeld* Zsigmond halála, mert Kornfeld Zsigmond volt az, aki egymaga mondhatni — annyit tett a hazai nagy gyáripár érdekében, mint kevés kivétellel mindazok együtt, akik a hazai ipar közismert apostolai. A Hitelbank keretében levő gyárak létrehozatala, fejlődési processzusok és virágzásuk tanúsítják Kornfeld komoly és öntudatos munkáját.

Személyi hír. Mint értesülünk, *Chorin* Ferenc, a Gyáripárosok Országos Szövetségének és a Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulatnak elnöke két heti tartózkodásra Abbáziába utazott.

Szontagh Tamás ünneplése. Abból az alkalomból, hogy a király iglói *Szontagh* Tamás dr. kir. tanácsost a m. kir. földtani intézet aligazgatójává nevezte ki, az intézet geológusai lelkes óvációkban részesítették aligazgatójukat. Az ünnepélyen megjelentek a földtani intézet összes geológusai, vegyészei és bányamérnökei, akiknek élén *Lócy* Lajos dr. egyetemi tanár, intézeti igazgató köszöntötte az új aligazgatót. Az üdvözlés után lakoma volt az ünnepezt tiszteletére.

Új főbányatanácsosok. A király *Kachelmann* Farkas bányatanácsos, kohóügyi előadót, valamint *Bárdossy* Antal és *Keményik* Lajos főbányatanácsosi címmel felruházott bányatanácsosokat főbányatanácsosokká kinevezte.

Az állami kőszénbányaakció a főrendiházban. A főrendiház egyesített pénzügyi és közgazdasági bizottsága tudvalevőleg március 23-án tárgyalta le az állami kőszénbányászat fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot. A főrendiház hétfőn d. u. 4 órakor ült össze, hogy a képviselőháztól áttett javaslatokat letárgyalja. A napirend negyedik pontja az állami kőszénbányászat fejlesztéséről szól.

A Magyar Általános Kőszénbánya mérlege. Egyik legvirágzóbb kőszénbányavállalatunk, a Magyar Általános a minap tette közzé az 1908. üz-

Találmányokat szabadalmaztat

és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban

PATAKY VILMOS hites szabadalmi ügyvivő **BUDAPEST, IV., Eskü-ut 3.**

Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112.
PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209.

☪☪ TELEFON 89—22.

letévérl szóló mérlegét, amely igen kedvezőnek mondható, ha tekintetbe vesszük különösen azon körülményt, hogy csak a múlt évben is kerek öt millió koronát fordítottak újabb beruházásokra. A magyar szénbányaüzem erős fejlődését és a magánbányák áldozatkészségét mutatja ez a szám. A társulat közel 300 ezer koronát fordított jótékony célokra a múlt évben. A mérleg adatai, amire különben még alkalomadtán visszatérünk, a következők:

A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága e hónap 22-én tartott ülésében megállapította az 1908. üzletév mérlegét és elhatározta, hogy április 26-án megtartandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a 4.605.476.47 korona bruttó nyereségből (1.043.217.49 koronával több a múlt évinél) értékesítési tartalékra 400.000.— korona (+ 273.328.03 korona), az általános tartalékra 400.000 korona (+ 90.000 korona), külön adományok a tisztviselők nyugdíjalapjának 30.00.— korona (változatlan), a bánya-társpénztárak 50.000 korona (változatlan), munkásjóléti tartalékalapra 200.000.— korona (+ 75.000 korona), az igazgatóság és a tisztviselők alapszabályszerű jutalékára 293.366.71 korona, a részvények 25 koronás osztalékára (tavaly 20 korona) 1.500.000 korona fordítással, míg a fennmaradó 622.109.76 korona további leírásokra használtassék. A múlt évről elővezetett 897.687.86 korona nyereségáthozat változatlanul új számlára vitessék át. A múlt évben 5 millió koronát fordítottak új beruházásokra. A mérleg a következő adatokat tünteti fel: Vagyon: Bányabirtok 12.852.460.99 korona, ingatlanok, felszerelések és anyagok: a) telkek, épületek, gépek, leltárak 25.721.092.97 korona, b) üzemi anyag- és bányafa-készletek, erdőkezelések és fogyasztási cikkek 1.954.838.93 korona, c) szénbrikett és mészke-készletek 105.768.18 korona, összesen 27.781.700.08 korona; pénztárak és értékpapírok a) pénztári készletek 293.631.73 korona, b) betétek pénzügyintézeteknél 191.901.55 korona, c) értékpapírok 651.828.16 korona, d) költvénycikkek 29.567.35 korona, e) idegen letétek és óvadékok 309.389.40 korona, összesen 2.476.318 korona; adósok: a) szénadósok 3.632.507.30 korona, b) átmeneti adósok 411.961.30 korona, összesen 4.044.468.60 korona, nyugdíjalap-számla 853.352.— korona, elsőbbségi kölcsön árfolyamkülömbözlet-számlája 621.118.27 korona. Végösszeg 47.629.418.13 korona. Teher: Részvénytőke 60.000 darab részvény 200 koronával 12.000.000.— korona, $4\frac{1}{2}\%$ elsőbbségi kölcsön 10.609.306.50 korona tartalékok: értékesítési tartalék 7.564.260.08 korona, tartalékalap 2.166.200 korona; kétes követelések tartaléka 90.000 korona, tartalék az elsőbbségi kölcsön szolgálatára 250.000.— korona, külön tartalékalap 300.000.— korona, munkásjóléti tartalék 165.000.— korona, összesen 10.535.460,08 korona; hitelezők: nyílt számlán 7.598.634.59 korona, átmeneti hitelezők 1.091.946.96 korona, hátralékos bányászberék decemberre 310.481.70 korona, fel nem vett kötvények 2390.— korona, fel nem vett osztalék 1371.— korona, elsőbbségi kölcsönünk 1909 február 1-én esedékes függő kamatai és járulékai 322.154.10 korona, idegen letétek és óvadékok 309.389.40 korona, összesen 9.636.367.75 korona, nyugdíjalap 855.119.47 korona, nyereség mint egyenleg 3.993.164.33 korona. Végösszeg 47.629.418.13 korona. Nyereség és veszteség-számla. Tartozik: értékesítési tartalék-leírások 1.510.000.— korona, adók, kamatok, üzleti költségek és fizetések 1.154.954.68 korona; tiszta jövedelem: nyereség-áthozat az 1907. évről 897.687.86 korona; az 1908. év tiszta jövedelme 3.095.476.47 korona, összesen 3.993.164.33 korona. Végösszeg 7.243.625.28 korona. Követel: Nyereség-áthozat 1907. évről 897.687.86 korona, kamattörlesztés 30.923.11 korona, a bányák bruttó hozama 6.315.014.31 korona. Végösszeg 7.243.625.28 korona.

Egy bányatársaság nevének megváltoztatása. Tudvalevő, hogy újabban két egyforma nevű aranybánya társaság alakult Szent István

társulat néven. Az első az ilobai Szent István aranybánya társaság, amely a Leszámitoló és Pénzváltó Bank tulajdona, a másik az aradi Szent István aranybánya rt., amely a báró Győrffy Árpád tulajdonában volt ércbányaterületeket vette át. Mint értesülünk, a Leszámitoló Bank igazgatósága még e héten fog határozni az aranybánya nevének megváltoztatása iránt.

A Dunántúli kőszénbánya rt., mely tudvalevőleg komlói bányatelepét eladta a magyar kincstárnak, az 1908. évben 45.909 korona bruttó jövedelmet ért el, de mivel leírásokra 49.361 koronát fordítottak, a mérleg 3452 korona veszteséggel zárult. A mérleg egyébként a bányabirtokot 128.000, az épületeket 139.300, a berendezéseket 1.170.787, az anyagkészletet 21.593, a kutatások és furások költségét 101.463, a feltárást és előkészítést 155.706 és a bányászatot 7000 koronára értékeli. A társaság már legközelebb kimondja a felszámolást.

A Tapolca-szentgyörgyhegyi bazaltbánya rt. az 1908. évben bányatermékeinek eladásából 63.545 korona bevételt ért el. Ezzel szemben üzleti költségekre 59.123, kamatokra 3617 és leírásokra 3086 koronát fordítottak, azaz a veszteség 2261 korona, amit új számlára visznek át. A mérlegbe az ingatlanok és berendezések 379.197 koronával vannak felvéve.

Új kőszénbánya. Pénzügyi körökben elterjedt hírek szerint egy magyar tőkeerős cégekből álló konzorcium Krassó-Szörény megyében, Lopáh községben egy 4000 katasztrális hold kiterjedésű kőszénterületet vásárolt. A kőszén, mely állítólag 7000 kalóriájú, nyolc méternyi rétegben fekszik és az eddig exploítált mennyiséget szakemberek 1.5 millió tonnára becsülik. A bánya a legközelebbi vasutállomástól hat kilométernyire fekszik. Az alapítók hét millió korona tőkével részvénytársaságot terveznek és remélik, hogy az évi kőszénterület 3 millió métermázsát fog eredményezhetni.

A nagybányai Szent Lukács-bánya munkálatai szépen haladnak előre. Ez idő szerint az altárral 61 méterre hatoltak be, amely eredmény éppen kétszeres a tervhez képest. Az altár több erecskét keresztetett, ami mind jöremnyre vezet. Az altár célja 303 méterben az adományozott ponton levő ér keresztetése. A munkát éjjelnappal folyik s ha így halad egy év alatt készen lesz. Február 23-án a bánya vezérősege helyszíni szemlét tartott és megelégedését fejezte ki a tapasztaltak fölött.

A főváros és a háború. A főváros üzemeihez és intézeteihez szükséges szenet tudvalevőleg a *Budapest-vidéki kőszénbánya r.-t.* szállítja teljes megelégedésre. A főváros naponta átlag 3000 métermázsá (30 waggon) szenet szükségél, amely mennyiségből csupán a vízművek céljaira 2000 mm. kell. A fennmaradó 1000 métermázsát a kórházak, vágóhidak, vásárcsarnokok és más fővárosi üzemek és intézmények emésztik fel. Ebből a mennyiségből alig van valami számottevő tartalékkészlet, úgy hogy majdnem az egész szükségletet a mindennapi szállítások után fedezik. A vállalat most bejelentette a főváros tanácsának, hogy alkalmazott munkásai között 144 munkás és 9 mérnök és művezető van olyan, akiknek mozgósítás esetén katonai szolgálatra kellene bevonulniok. Ebben az esetben pedig a vállalat kényte-

en volna üzemét beszüntetni és a főváros szén nélkül maradna. A dolgok illetően állása azonban azt is jelentené, hogy a főváros igen rövid időn belül viz nélkül maradna. Ennek a fenyegető veszélynek az elkerülése céljából a főváros a vállalkozó jó előrelátásra gyakorlati üzleti értékre valló kérésére előterjesztést intézett a honvédelmi miniszterhez aziránt, hogy a miniszter járjon közbe a hadügyminiszternél, mint aki elé az ügy tartozik, hogy a kőszénbányának ezeket a nélkülözhetetlen szakmunkáit a bevonulás alól mentse fel, illetőleg, hogy őket a háboru esetére alakítandó munkáshadosztályokba osszák be s mint ilyeneket, a bányaszolgálat teljesítésére rendeljék ki.

A **Singer Henrik utóda-féle magyar csiszoló-koronggyár rt.** az 1908. évben sima egyenleggel zárta mérlegét. Az igazgatóság a március 20-án tartandó közgyűlésnek az alaptőke felemelését javasolja 100.000 koronáról 150.000 koronára, 250 darab 200 koronás részvény kibocsátása útján.

Az **Egyesült építő és ipar rt. felsz. a.** 1908. évi vagyongkimutatása szerint az adósk tartozása 4,591.875, az ingatlanok, értékpapírok és tárcaváltók értéke 1,698.651 és a hitelezők követelése 6,282.950 korona.

A **Beocsini cementgyári unió rt.** 1908. évi üzlet-eredménye igen kedvező. A tiszta nyereség 2,496.551 korona. A mérleg a gyárakat és felszereléseket 6,621.477, az újbányai kőszénbányát és felszereléseit 955.808 koronára értékeli. Az értékcsökkenési tartalék 1,494.005 korona.

A **Zsolnai cement és mészgár rt.** március 30-án tartandó közgyűlésének az igazgatóság azt javasolja, hogy a jelenlegi 350.000 korona alaptőkét 87.500 koronára szállítsák le, majd ismét 2 millió koronára emeljék fel. Ezt az tette szükségessé, hogy az 1908. évi mérleg 271.460 korona veszteséggel zárult, emellett azonban értékcsökkenési leírásokra 154.000 koronát fordítottak.

A **Részvénytársaság Dieselmotorok számára** az 1908. évben 121.347 korona tiszta nyereséggel dolgozott, ami a 80.000 korona alaptőke 150%-os kamatozásának felel meg. A Diesel motorok gyártását részvénytársaság tudvalevőleg a **Fegyver- és gépgyár r.-t.**-ra bízta és így saját gyártelepet nem tart fenn.

Az **Egyesült téglá- és cementgyár rt.** az 1908. évben a gyári üzemből 837,064 korona bevételt ért el és tiszta nyeresége 205.005 korona. A mérleg kőbányai, budai, nyergesujfalusi és dömösi téglagyárakat, továbbá a cementgyárakat és kőbányákat 9,501.107 koronába értékeli, amivel szemben az értékcsökkenési alap — melynek ideai dotációja 230.000 korona volt — 3,580.000 korona.

A **Magyar ruggyantaárugyár rt.** 1908. évi üzletmenete a régi előnyös viszonyok között folyt le. A bruttó bevétel 1,662.942 korona volt, amiből értékcsökkenésre 100.000 koronát fordították. A tiszta nyereség 560.274 korona. A mérleg az ingatlanokat 983.176, a gépeket 828.719, a gyári eszközöket és üzleti felszereléseket 338.267 koronára értékeli. A közgyűlést március 26-án tartják.

A **Cencordia vegyészeti gyár rt.** az 1908. évben 32.375 korona veszteséggel zárta mérlegét, ami a 200.000 korona alaptőke 16 százaléka. A társaság gyártelepét évi 10.000 koronáért bérbe adta és saját üzemét beszüntette.

A **Magyar villamos erőátviteli és világítási rt.**, amely 1907-ben az annak idején fizetési zavarokba jutott Gerlai és Beck cég szászsebesi telephének átvételére alakult 210.000 korona alaptőkével — 150.000 korona törzs- és 60.000 korona elsőbbségi részvények (az utóbbiakból a mérleg szerint csak 18.000 korona van befizetve) — 1908. évi mérlegét 21.963 korona veszteséggel zárta, az előző évi 22.563 koronával szemben, úgy, hogy alig 1,2 évi működés után 44.525 korona, vagyis az alaptőkének több mint negyedrésze elveszett.

A **Ganz és társa vasöntő és gépgyár rt.** Győrött fiókot létesít, melynek vezetésével eddigi főtisztviselőjét, Molnár Józsefet bizta meg, aki a vaggongyár alapítása idején annak főkönyvelője volt. A fiók április 1-én kezdi meg működését.

A **Magyar homoktéglagyár rt.** március 7-én tartotta alakuló közgyűlését. Az igazgatóság tagjaivá Hoffer Kálmán földbirtokost, Rausch Gyula kereskedőt és Balázs Imre vállalkozót választották. A felügyelő-bizottság tagja Linhart József fővárosi mérnök, Rácz Dániel vállalkozó és Bihar József nyug. hadbíró. A részvénytársaság alaptőkéje 100.000 korona, gyártelepét Balaton-Fonyódon építi fel.

Az **Ujlaki téglá- és mészegető rt.** 1908. évi mérlegében 269.265 korona tiszta nyereséget mutat ki az előző évi 304.392 koronával szemben. A társaság újabb 2600 drb. 300 koronás részvény kibocsátása által jelenleg 4,680.000 korona alaptőkéjét 5,400.000 koronára szándékozik felemelni.

A **Lechner rákosi téglagyár rt.** 1908. évi mérlegében 26.891 korona tiszta nyereséget számolt el az előző évi 21.814 koronával szemben.

A **bányavállalatoknál alkalmazottak betegség és baleset esetére való biztosításának végrehajtása.** A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal 1899. számú rendelete. A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatalnak felügyeleti hatáskörében alkalmazott volt egyik bányavállalat kezdeményezésére megindult tárgyalások során részletesen kifejtteni a bányavállalatoknál alkalmazottak betegség és baleset esetére való biztosítása tekintetében fennálló jogállapotot, 7.296--08. szám alatt kelt rendeletével. Minthogy a pénztárak eddig általában még nem szereztek tájékozást abban a tekintetben, hogy a bányavállalatok alkalmazottaira vonatkozólag tényleg végrehajtottak-e az 1907. évi XIX. t.-c. intézkedései, ezt pedig csak akként tehetik, ha a területükön lévő minden bányavállalattal megkezdik az erre vonatkozó tárgyalásokat, bekívánják netán létező társládájuk (nyugbérpénztárak) alapszabályait és az 1907. évi XIX. t.-c alapján biztosításra kötelezett és egyszersmind az országos munkásbetegségélyező és balesetbiztosító pénztárnál való tagságra is kötelezett alkalmazottaik bejelentésére, a fenn hivatkozott hivatalos közleményben foglalt jogelvekhez képest, őket felszólítják, mindezeknél fogva a hivatal utasítja valamennyi kerületi munkásbiztosító pénztárt, hogy a tárgyalásokat az előbb jelzett irányban azonnal indítsák meg és ha valamely esetben a tárgyalás fennakadna vagy pedig kételyek merülnének fel, tegyenek azonnal előterjesztést a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatalnak.

A **Mészárosító rt.** budapesti üzleti helyiségét IV., Kristóf-tér 8. szám alatt jegyeztette be.

A Magyar általános kőszénbánya rt. tisztviselőjének, Szűsz Rafaelnek cégjegyzési jogosultsága megszűnt.

A Piszkei mészkőbánya és mészégető vállalat, melynek Lábatlan községben van a gyártelepe, felszámol. A cégtulajdonosok Eggenfozer Ernő és társai.

Agyagkitermelő és keramiai ipar rt. (Zágráb) cég alatt Zágrábban új részvénytársaság alakult, mely a horvátországi Kovacevac és Gredickodesno községekben található jó minőségű agyagot fogja kitermelni. Az alaptőke 600.000 korona (3000 db. 200 korona névértékű részvény). Az igazgatóság tagjai: Mitich Miklós, Obad Iván, dr. Mazzura Lav és Daubach István.

A Kaproncai kőszénbánya rt. volt igazgatósági tagját, Kolben Henriket a cégbíróóság a cégjegyzékből törölte.

A Banovina bányáipar rt. (Zágráb) igazgatóságába a közgyűlés Grossmann Vilmost beválasztotta.

Új ásványórló Budapesten. Cathry Ede okl. mérnök Adria sómalma (Budapest, IX., gróf Haller-utca 3.) legutóbb ásványok és növények őrlésére is berendezkedett.

Agyagkitermelő és keramiai ipar rt. céggel Zágrábban új iparvállalat alakult 600.000 korona alaptőkével (3000 darab 200 koronás részvény). Igazgatóság: Nikola pl. Mixich Ivan Obad, dr. Lav Mazzura, Stjepan pl. Daubach és Sándor A. Alexander.

A Hirtenbergi töltény-, gyutacs- és fémárugyár rt. mérlege 5.600.000 korona alaptőke mellett 2.536.107 korona tiszta nyereséget tüntet fel, ami az alaptőke közel 50%-os kamatozásának felel meg. A magyaróvári fiókgyár üzleti eredménye 1.328.172 K.

Új szerszám- és ventilátorgyár Pozsonyban. Schaller József bécsi gyáros Pozsonyban ventilátor- és szerszámgyárat létesített.

A Dynamit Nobel rt. igazgatósága elhatározta, hogy az április 1-én megtartandó közgyűlésnek a tiszta nyereségből részvényenkint 100 korona osztalék kifizetését fogja javasolni; 600.000 korona leírásokra, 200.000 korona az adótartalék dotálására fordítatik, 579.850 korona pedig új számú lára vitetik át.

A Magyar robbanó anyaggyár rt. (Zurány) 1908. évi mérlegét a múlt évi 33.603 korona nyereségáthozatallal együtt 126.520 korona tiszta nyereséggel zárta az előző évi 137.974 koronával szemben.

A Nagykőrösi mészhomok-működgyár rt. 1908. évi mérlege 5266 korona tiszta nyereséget mutat ki az előző évi 6985 koronával szemben, ami a 100.000 korona alaptőke 5.26 százalékos kamatoztatásának felel meg.

A homoródkőhalom homoródalmási vasut engedélyese, Schwarz Adolff esztergomi vállalkozó, e 22 km. hosszú vasut munkálatait már legközelebb megkezdi. A vasut, amely homoródvölgyi barnaszénmedence hosszában vonul, hivatva lesz a feltárandó szénmennyiség, valamint az ottani nagy ordőségek faállományának szállítására.

✕ KÜLFÖLDI HIREK. ✕

A Gelzenkircheni bányatársaság 1908. évi mérlege szerint a bruttó-nyereség 24.142.105 (—8.130.263) márka, miből leírásokra és tartalékokra 11.700.000 (—3.900.000) márkát fordítanak és 9 százalék osztalékot fizetnek a tavalyi 12 százalék ellenében. Az igazgatóság a közgyűlésnek javasolni fogja a részvénytőke felemelését 26 millió márkával és 20 millió márka kölcsön kibocsátását. A társaság jelenlegi részvénytőkéje 130 millió márka; kötvényadóssága 58.863.50 márka.

Bányászati találmányok.

Eljárás két öntött vasdarabnak forrasszal való egyesítésére. Bejelentette Fano Giuseppe kereskedő és dr. Voghera Guido vegyész, Triestben. 1908. szeptember 12. Képviseli dr. Wirkmann József Erzsébet-körút 28.

A feltalálónak állítólag sikerült öntött vasdarabokat kemény forrasszal egyesíteni. A forrasztás sárgarézrel történik olyképen, hogy tetszőleges összetételű desoxidáló szerhez hevítésnél felbomló cink-sót, különösen cinkloridot adunk; az ömlesztőszerhez kis mennyiségű káliumpermanganatot is keverünk, különösen ha nagy széntartalommal bíró rossz öntöttvasat kezelünk. Előnyösnek bizonyult 60 súlyrész borax, 38 súlyrész cinklorid, 2 súlyrész káliumpermanganat. Az ömlesztőszer sajátos hatása egy magyarázható meg, hogy a cinkloridból felszabaduló klór a fejlődési állapotban a forrasztási felületet tisztítását végzi, melyek azután vékony cinkréteggel vonatnak be.

Áramvezető tüzhelylemez elektromos kemencék számára. K: 3591 alapszám. Keller Charles Albert mérnök, Párisban. 1908. okt. 16.

A találmány tárgya áramvezető tüzhelylemez, mely különösen oly kemencéknél nyerhet alkalmazást, melyekben az áramot mozgathatóan elrendezett több függőleges elektródán át vezetjük. Ezen elektródák a tüzhelylemez fölött vannak elhelyezve, úgy, hogy az áram az áramkör egyik pólusával összekötött áramvezető tüzhelylemezre át vezettedik vissza. Eddig az áramnak a tüzhelylemezen való átvezetése vagy szénből készült vezető segítségével vagy vízzel hűtött fémlemez által történt esetleg oly fémtömbök által, melyek a tűzhevíto hatása alól ki vannak vonva. Az új berendezésnél a tüzhelylemez fémrudcsoportból áll, mely tűzálló anyagból készült tömbbel van körülvéve. A rudak felső vége a tűzálló tömb felső lapjával egy szintben fekszik, az alsó végek fémcsatlakoztatásban vannak egymással, hogy az elektródák által vezettedik át a kemencébe áramot ismét elvezethessék. A tüzhelylemez előnye, hogy a szénből készült tüzhelylemezeketől eltérően a létesítendő terméknek nem ad át szén.

Eljárás tárnák támfáinak visszanyerésére. T. 1353 alapszám. Bejelentette Teutscher Florian főmérnök Wienben, 1908. jan. 9.

A bánya-támfákat közvetlenül az általuk megtámasztandó tárnákba való berakás előtt szedik ki a felhagyott tárnákból, ami sok hátránnyal jár, többek között azzal, hogy a támfák nagy részét beun kell hagyni a kitöltő anyagban. Az új eljárás szerint a támfákat a felhagyott tárnából az alatta vagy fölötté vezettedik új tárnába huzzuk tengelyük irányában. Az eljárás előnye, hogy a támfák már csak a kitöltő anyaggal egészen megtámasztott (kitöltött) tárnákból húzatnak ki, a beomlás veszélye tehát el van kerülve. A bányamivelés úgy alulról felfelé, mint felülről lefelé lehet végezni első esetben a támfákkal megtámasztott és a kitölt

betömött tárna fölött egy második tárnát vezetve ezen biztosított felső tárnába már most minden veszély nélkül bármiféle segédeszközzel fel lehet az alsó berakott tárnában maradt támlákat, ezt könnyebben eszközölhessük, a támlákat kuponcsima felülettel köpezzük ki. A felülről lefelé való munkaműve. ésnél hasonlóan járunk el. Minthogy a támlákat teljes számban nyerjük vissza, költségesebb és támlákat is alkalmazhatunk pl. kúpos, betonnal bádogcsöveket.

IRODALOM.

Az osztrák bánya és kohóművek, fém és gépipar évkönyve. Az osztrák szakirodalom egy értékes munkája gazdagodott. Ezelőtt Rudolf Bécs kiadásában megjelent 1144 oldal terjedelemben az osztrák bányai és kohóművek, fém és gépipar évkönyve, amely szakszerű összefoglalással tartalmazza az összes bányavállalatok, vas- és rézkohók, bányacikkokkal kereskedő cégek, vállalatok, gép és fémgyárak, vasöntödék, vasgép-kereskedők, bádogosok pontos címét, vezető férfiak nevét, munkások számát, motorüzem erejét, távvezetési címét, telefonszámát, a gyártmányok leírását. Ezenkívül az évkönyv könnyen kezelhető és áttekinthető, úgy, hogy minden szakember nagy hasznát veheti. Az értékes évkönyv ára koron: 50 fillér. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Pályázat

Az országos magyar bányászati és kohászati egyesület borsod-gömöri osztálya által Rozsnyó rendezett tanácsu bányavárosban létesítendő 1909. évi szeptember hó 1-én működését kezdő altiszti bányaiskola számára az igazgató szaktanári állás betöltésére ezennel pályázatot hirdetnek.

Ezen állás 4000 korona fizetés és 600 korona lakáspénzzel van egybekötve.

Folyamodó köteles hitelesen igazolni, hogy magyar állampolgár, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja, bányászati főiskolai sikerral végzett, több évi bányászati gyakorlattal bír és oly egészségi állapottal rendelkezik, hogy szolgálati fizikai tekintetben is teljesen megfeleljen.

A többi pályázati feltételek nálam tudhatók meg. Felkérem a pályázni szándékozó szaktársakat, hogy folyamodványaikat legkésőbbben 1909. március hó 15-ig hozzám küldjék be.

Rozsnyó, 1909.

Branszky Vendel,
bányaiskolai bizottság
elnöke.

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR CEIPEK és TÁRSAI TRENCSÉN.

Az első biztonsági robbantószer Magyarországon. A „Titanit“ ütés, hő, surlódás, nyomás iránt teljesen érzéketlen. A „Titanit“ nem fagy meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantóanyagokkal versenyez. Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen. A Titanitra nem vonatkoznak a keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendelei, melyek a többi robbantószerre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmányok

kezelhetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint a többi robbantószerké, hanem bármely vonattal, vagy hajóval és bármely időben történhetik. A Titanit ára a robbantószerké napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit. A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képviselője:

☞ BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM. ☛

≡ Bánya- és ≡ alagut-lámpák,

préselve és autogénnel forrasztva
40 különböző minőségben és
nagyságban kaphatók acélból és
más fémekből

PIUS PIRRINGER

bánya és alagut-lámpa gyára
GRAZ, Strauchergasse 16 a.

Illusztrált árjegyzék ingyen és
bérmentve.

FÉMÁRUGYÁR részvénytársaság

ERZSÉBETFALVA.

TELEFON: BUDAPEST 67-67. SZ.

Takarékoskodjék!

Takarékoskodjék!

A gummitalp

hárommennyi ideig eltart,
mint a bőrtalp és sarok,
eltekintve az elismert
óriási előnyeitől.

Cipőre, csizmára, ha annak
talpa már elviselt, esetleg
lyukas is, új gummitalp és
sarokkal ellátva 5 korona.

Sárcipők

javitása (vulkanizálás) forrasztás
útján. Kizárólag forró
uton való vulkanizálás.

Mindenfajta tömlők és csövek
ha rosszak, ismét használhatóvá
alkottatnak. — Pneumatik
javítások és új antiderapant
felvulkanizálás.

Automobil és kocsipneumatik javítása.

„AUTOMOBILIA“

ELSŐ MAGYAR PNEUMATIK JAVÍTÓ-MŰHELY

VII., Vörösmarty-u. 20. (KEMÉNY és FISCHEL)

TELEFON 105-08.

SZABADALMI

és védjegyoltalom kieszközlése az összes
kulturállamban

ADLER MIKSA okleveles gé-
pézmérnök

hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.

Telefon 196-55.

Telefon 106-55

ÁLDOR SZIGFRID

magyar mélyfuró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.

Elvállal sima és mélyfurásokat szén, petroleum, víz,
kall és ásványok után kezeséggel bármily mélység
tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg
észe edéssel.

● ● Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál. ● ●

A BÁNYA

előfizetési ára évi 12 korona.

„A BÁNYA“ képviseli a bányászat,
kohászat, valamint a velük össze-
függő összes iparágak érdekeit.

Bányászakértő és ≡ vizet felfedező ≡

50 évi bányászati és geológiai tapasztalatok-
kal rendelkező szakértő, a K i e téren meg-
járta Mexikót, Németországot csak közelebről,
Romániát és Szibériának arany-bányászatait,
a leggyorsabban vizsgál és becsül meg min-
denfajta bányaterületeket, érc, ásvány, szén,
petróleum vagy víz előfordulásra és műre,
valóságra, legmérsékeltőbb díjazás mellett.

Cim: K. Rácz Károly, Perbete Komárom m.

VAJDA IGNÁCZ

ékszerész és órás

= Budapest, =

Erzsébet-körut 7.

Arany és drágaköcszerek,
Zsebórák, inga és faliórák
Tessék árjegyzéket kérni.